

6. jun. 1845

FAKTA

Dato:
6. jun. 1845

Sidetal:
Dagbog E, side 20-22

Dagbogens placering:
Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.
KKS19996

Trykt udgave:
Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas
Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,
Statens Museum for Kunst 1976, s.
25-26; Jesper Svenningsen (red.):
Seks år af et liv. Johan Thomas
Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,
kunst og kærlighed, København 2018,
s. 277-278

TRANSSKRIFTION

Reisen 5 Juni 6 Juni 1845 Fredag
ombord paa Chr VIII

Igaar Eftm Kl 6 gik vi fra Kjøbenhavn. Paa Toldboden vare mange af mine Bekjendtere og Svenn¹ bragte mig et Stambogsblad fra hans Fader², en større Glæde, end jeg havde turdet vente. Det læste jeg, da Kysten veeg med de mange Mennesker, og jeg ombord allerede maatte vænne mig til tydsk Sprog og tydske Penge. Kl 6 i morges passerede vi Colbergerhede og endnu (Kl 9) kan jeg øjne Guldstav paa Langeland. Holsten hæver sig mere og mere; men skrive kan jeg ikke da Kahytten, Bordet og jeg selv er i een Zittren. Her er Engelænder, Franskmand og Tydskere ombord, saa jeg føler strax det Fremmede ret klart. –

Banegaarden i Kiel 6 Juny

Det var ikke et fremmed Land, der yndigt aabnede sin Favn mod mig ved den dejlige Indsejling i Kielerbugt. Det var det •21• samme deilige Danmark, som altid henrykkede mig; men Folket var ikke det Samme. Det saae jeg alt fra Skibet paa de, vel hyggelige, men ikke danske Bønderbyer, der laae paa Kysten.

Panker Hessenstein. Schönberg, Hagen Neumühle. Fredriksort
Düsternbrook.

Altona 6 Juny

Kl: 6 omtr kom jeg hertil og Kl: 6 igaar gik jeg fra Kjøbenhavn, men jeg veed heller ikke, hvad jeg seer med størst Respect paa: enten ned i Maskineriet ombord, eller: paa dette løierlige Væsen, jeg i Kiel saae blive spændt for Vognene – jeg mener Locomotivet. Banen havde en svag Krumning, som tillod mig at see lidt forud førend vi kjørte. Og see! der kom et Uhyre brummende, som det synes, misfornøiet med at styres af et par Folk, der blev til Ingenting oppe paa det, af og til hvæsende og udstødende en stærk Damp til Siden – krybende paa smaa Hjul, der godt i Hast kan gaae for Been – og saa, da den var forspændt, udstødende nogle Toner, saa hvinende, saa skjærende – – nei, det var virkelig høist mærkeligt at see. Selve Farten havde [jeg] dog gjort mig større Begreb om, da jeg slet ikke troede det muligt at skjælne de nærmeste Gjenstande, hvad man dog godt kan. Underligt var det rigtignok at see en Mand som gik ved Veien, i samme Retning, som vi kjørte, han gik maaskee langtsomt, men det uhyre Forhold, hvori Afstanden tiltog, saae det •22• som om han slet ikke kunde faae Benene med sig. En Hund saae fra Marken denne vandrende iilfærdige Verden med mangfoldige Indvaanere og flere store Vogne med Gods, ja endog Kampesten i den sidste – det harmede den at see paa, og jeg saae dens uhyre Anstrængelse for uden om en bred Grøvt at naae Toget; men ak! Graven var for bred - jeg saae et Pladsk, og hørte strax derpaa noget, som skulde være Gjøen, men det lød allerede, som fra et fjernt Sted, der Intet havde med os at gjøre. – Ved Banegaarden saae jeg for første Gang en af disse colossale Fragtvogne, som jeg vel skal faa

Leilighed at tegne. Altona gjorde et ret venligt Indtryk paa mig. Den lange Gade med Alleen, og et Par Udsigter til Elben med Smaaøer, er [overstreget: deilig] kjønnere end Gaderne i Kjøbenhavn; men lad mig ikke sammenligne, der er noget Hadefuldt i Sammenligninger, og saa meget har jeg alt seet, at der kan være deiligt ogsaa der, hvor en lignende Natur som vor, desværre ikke føder og opfostrer Mennesker af vor Tunge. Jeg har knap hørt et dansk Ord hele Dagen, uden af en Mand som sad og spiste med mig i Kiel. Jeg sidder her og hører en Larm som paa Kjøbenhavns Gader, der raabes og faldbydes, og jeg glemmer, at det er tydsk, Altsammen tydsk.

Bordesholm. Neumünster og Pinneberg passerede vi, og ved det sidste Sted var især kjønt, saavidt jeg kunde see.

---

¹ Svend Grundtvig (1824-1883).

² N.F.S. Grundtvig. Stambogsbladet er signeret "Bakkehuset. 5te Juni 1845. Venligst N.F.S. Grundtvig." og lyder: Kamp er Livets Kaar her neden, / Altid midt i Dødens Lejr; / Livets Lyst det er dog Freden, / Frugt af Kjærlighedens Sejr. / Hjærtedybet, Livets Kilde, / Alle Stovværks Moderskjød, / Derfor altid i det stille / Nynner Fred! med Tone sød. / Tag det med til Lavrbærlunden, / Nynnet, du fik tidlig kjær, / Under Lind i Aftenstunden / Lys og stille, Bølgen nær! / I det Nyn dig stadig følger / Danmarks Hjærte, Danmarks Lyst, / I det Nyn sig Hjemmet dølger, / Aander dog og lever tyst. (N.F.S. Grundtvigs Poetiske Skrifter, København 1880-1930, bd. 6, 1885, s. 562-563, nr. 15).

Gardin i mere di glæde
ad Chamomix.
Kandock = Vandfeld: Schweiz.
Vandfeld ved Terni. —
(Kammerherrens Bemærk.).

Laverio, Kopperstikker i
Florenz. Poed ønsker hans
Stik efter de gamle Maleriers
Mønstre, han har udsendt.

Sante Nicole Leming paa
Kallipado nær ved Byen
Sante Nibel fra Kammerridder.
NB. om jeres indse kommes
til Prætoriatet af jeres Leming.

Gutbe, Jættgiver: Alamburg.
Borgerne hævde.

Nom. Si vorrebbe sapere
come si fa il mischio?
(Casi dei Danesi via felice).
til Major Meza. —

Chr VIII. Billet 2 R 7 8 1/2 da
The. Kaffe og Lønnen 20 1/2 Læse
Middag i Kiel 12 — —
Drikkepenge - 2 10 — —
Lampvognsbillet 2 1/2 8 1/2 — —
3 Plads.
en Appelsin — — 3 1/2 — —
Drikkepenge: Altona 4 — — —
Jættgivers Ochelmann 1/2 12 — —
Drikkepenge — — 10 1/2 — —
Omnihus og dørke 1 - 4 — —

Paris den 5te Junij (Fredag)
Junij 1843 (Fredag)
— ombud paa Chr VIII

Jegaar Uffom Kl 6 gik i
frosne Højensbeem. Paa Tallet
som var mange af mine
Bekjendte og Læsebrødre
sagde at i Hamborgs blad fra
hans Fader, en stor Glæde,
end og havde tændt venter.

Det læste og, da Nigsten seeg
ind de mange Mennesker,
og jeg ventede allerede, maatte
jeg gaa mig til tysk Sprog
og tyske Penge. Kl 6 i den
jeg passerede i Calbergsstræde
hede og endnu (Kl 9) kan
jeg mine Fuld staa paa danske
Land. Maltebrøder sig
mere og mere; men skrive
kan jeg ikke da Maltebrøden,

Bundt og jeg selv er i den
Hjertens. Men en Englands
Fransøiser og Tysker om
herd, som jeg føler stadig det
Fremmede ved Alas.

Paraguarden i Kiel 6 Junij

Det var ikke et fremmed
Land, der yndigt og borte
Lis sin Favn med mig ved
den den delige Fuldbring i
Kielbygd. Det var det

samme delige Danmark, som altid hentykkes
mig; men Folket var ikke det samme. Det saa
jy alt fra Skibet paa de, vel byggede, men ikke
danske Bondebyer, der laa paa Kysten.

Pansee Klesenstein. Schönberg, Kleggen Neimühle.
Fredriksort Dinsternbrack.

Altena 6 Junij.

Nl. 6 omtr kom jy hertil og Nl. 6 i aar gik jy fra
Kjøbenhavn, men jy ved heller ikke, hvad jy ser
med størst Respekt paa: enten ved i Maskinerist
ombord, eller: paa dette lidenlige Væsen, jy i Kiel
saae blive opendt for Vognene - jy mener Locomo-
tivet. Banen havde en saag Krümming, som til
lad mig at see lidt forind forind i kjorte. Og nu!
Saa kom et Mjuge Krümmende, som det siges,
anførte med et stykke af et Par Falk, der blev
til Angenting oppe paa det, af og til væsende
og indstodende en stærk Damp til Liden-
skrigende paa smaa Mjude, der godt i Mest
kan gaa for Bær - og saa, da den var forspand,
indstodende nogle Toner, saa væsende, saa
skjærende - - nei, det var virkelig høit, men
keligt at see. Selvs Farten havde jy gjort mig
større Begreb om, da jy slet ikke troede det muligt
at skjære de nærmeste Gjenstande, hvad man dy
galdt kan. Underligt var det i ghynde at see en
Mand som gik ved Nieu, i samme Retning, som
i kjorte, han gik maaskee langt om, men
det i kjorte Forhold, hvor Afstanden til jy, saa det

som om han sket ikke kunde faae Benene med sig.
 En klind saae fra Marken denne vandrende
 iilfældige Verden med mangfoldige Indvaane
 se og flere store Vegne med Gade, ja end og Klun
 presten i den sidste - det haandede den sat see
 juu, og jg saae dens utryge Anstrængelse for indse
 om en bred Gæst at naae Tegst; men ak! Gra
 ven var for bred - jg saae et Plads, og herte strax
 derpaa noget, som skulde være Gæst, men det
 led allerede, som fra et fjært Sted, den Intet
 kunde med os at gjøre. - Ved Baaregaard
 saae jg for første Gang en af dens eelsvale Frøgt
 vogne, som jg vel skal faae Heilighed at tegne.
 Althaa gjorde et ret venligt Indtryk paa mig.
 Den lange Gade med Alleen, og et Par Udgifter
 til Elheu med Lmaæo, en ~~stort~~ kjønner
 end Gaderne i Kjøbenhavn; men lad mig ikke
 sammenligne, den er meget Pladsfuldt i Sammen
 ligningen, og saameget har jg alt set, at den har
 være deilig og saa den, naar en lignende Natur
 som var, der være ikke spides og offerter Menne
 sker af var Ting. Jg har knap hørt et dansk
 Ord hele Dagen, siden af en Mand som sad og spiste
 med mig: Kiel. Jg sidder her og hører en Larm som
 paa Kjøbenhavns Gader, der raaber og faldbrøder, og
 jg glemmer, at det er tydsk, Alt sammen tydsk.
 Bordesholm. Neuminster og Pirneberg passer
 deri, og med det sidste Sted var især kjent, saavidt jg
 kunde see.